C/2025/3472

16.7.2025

# Euroopan alueiden komitean päätöslauselma – Euroopan alueiden komitean painopisteet 2025–2030

(C/2025/3472)

EUROOPAN ALUEIDEN KOMITEA (AK), joka

OTTAA HUOMIOON

— Eurooppa-neuvoston hyväksymän strategisen ohjelman 2024–2029,

— Euroopan komission poliittiset suuntaviivat vuosiksi 2024–2029,

— Euroopan alueiden komitean yhteistyösopimukset Euroopan parlamentin ja Euroopan komission kanssa,

toteaa, että sen keskeisiä painopisteitä toimikaudella 2025–2030 ovat #yhteenkuuluvuus, #selviytymiskyky ja #läheisyys.

## I. *#Yhteenkuuluvuus*

AK korostaa, että

1. taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus ovat Euroopan unionin keskeisiä tavoitteita ja että paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen on olennaisen tärkeää niiden saavuttamiseksi monitasoisen hallinnon avulla, minkä myös CohesionAlliance-ryhmittymä on tuonut esiin.

### Kilpailukyky

2. paikallis- ja alueviranomaiset ovat kilpailukyvyn keskeisiä edistäjiä, kun otetaan huomioon niiden tiiviit yhteydet kansalaisiin, taloudellisiin toimijoihin, tiedeyhteisöön ja muihin sidosryhmiin. Paikallis- ja alueviranomaiset toteuttavat EU:n strategista ohjelmaa paikallistasolla ja tukevat innovaatioekosysteemejä käytännössä investointien ja julkisten hankintojen kautta, tarjoavat aluekehitystä edistäviä laadukkaita julkisia palveluja ja pyrkivät luomaan edellytykset paikkalähtöiselle teollisuuspolitiikalle, jotta voidaan irtautua hiilestä, saavuttaa kilpailukykytavoitteet ja luoda laadukkaita työpaikkoja.

3. se antaa vahvan tukensa rohkealle, paikkalähtöiselle ja alueellisesti osallistavalle kymmenennelle puiteohjelmalle ja eurooppalaiselle tutkimusalueelle (ERA), joissa lisätään tukea paikallisille ja alueellisille innovaatioekosysteemeille, parannetaan koheesio- ja tutkimus- ja innovointirahoituksen välisiä synergioita ja tunnustetaan täysin paikallis- ja alueviranomaisten rooli osaamistalouden mahdollistajina.

4. on tärkeää lisätä nuorten vaikutusmahdollisuuksia koulutuksen avulla ja antaa heille taidot, joita he tarvitsevat menestyäkseen tulevaisuuden työmarkkinoilla ja jotka auttavat vastaamaan työvoimapulaan. Myös laillinen maahanmuutto voi olla keskeinen kasvua edistävä tekijä ja rikastuttaa paikallisia talouksia ja parantaa alueellista kilpailukykyä.

5. Euroopan kilpailukyky edellyttää pitkälle kehitettyä alueellista ulottuvuutta ja tehokkaampia monitasoisen hallinnon rakenteita teollisuuspolitiikan koordinointia varten, sillä kilpailukykyä ei synny ilman kilpailukykyisiä alueita.

6. sisämarkkinoiden valmiiksi saattaminen sekä palveluiden vapaa liikkuvuus, pääomamarkkinaunioni ja investointien vauhdittaminen ovat keskeisiä tekijöitä pyrittäessä varmistamaan Euroopan kilpailukyky pitkällä aikavälillä. Vahvat, innovatiiviset ja häiriönsietokykyiset sisämarkkinat edellyttävät vahvaa koheesiopolitiikkaa, jossa kilpailukyky on tärkeä osatekijä.

7. Euroopan talouden kilpailukyvyn parantaminen edellyttää tehostettuja toimia toissijaisuusperiaatteen aktiivisen toteuttamisen saavuttamiseksi edistämällä kaikkien tasojen välistä rakentavaa yhteistyötä ja hyödyntämällä suurimman osan EU:n lainsäädännöstä täytäntöönpanevien kuntien ja alueiden kokemuksia, samalla kun ylläpidetään EU:n taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristönormeja ja varmistetaan sääntelyn vakaus.

8. pienet ja keskisuuret yritykset (pk-yritykset) ovat paikallisyhteisöjen selkäranka, sillä ne tarjoavat koulutusta, työpaikkoja sekä välttämättömiä tavaroita ja palveluja ja parantavat samalla selviytymiskykyä ja tarjonnan monipuolistamista.

9. se aikoo edistää kilpailukykyistä ja pk-yrityksille suotuisaa ympäristöä EU:n alueilla paikkalähtöisten toimintapolitiikkojen, yksinkertaistamisen, hallinnollisen taakan vähentämisen sekä osaamiseen ja innovointiin tehtävien investointien avulla.

**EU:n talousarvio**

10. jos EU:n talousarvion on tarkoitus toimia keskeisenä investointivälineenä ja vakauttajana tuettaessa EU:n muuttuvia painopisteitä haastavassa geopoliittisessa tilanteessa, jossa taloudellinen eriarvoisuus kasvaa ja ilmastokriisi kiihtyy, sen avulla on varmistettava mielekkäät ja paikkalähtöiset pitkän aikavälin toimintapolitiikat.

11. EU:lla on oltava riittävät taloudelliset resurssit, jotta erittäin tärkeät uudet tavoitteet eivät vaaranna pitkäaikaisia painopisteitä ja perussopimuksissa asetettuja tavoitteita.

12. vuoden 2027 jälkeistä tehokasta monivuotista rahoituskehystä on kehitettävä koordinoidusti strategisina kumppaneina toimivien paikallis- ja alueviranomaisten kanssa, sillä ne ymmärtävät ainutlaatuisella tavalla paikallisia investointitarpeita. Kumppanuusperiaate ja monitasoinen hallinto ovat näin ollen EU:n kilpailukyvyn, osallistavuuden, turvallisuuden, selviytymiskyvyn ja kestävyyden parantamisen olennaisia menestystekijöitä, eikä monivuotisten ohjelmien suunnittelua tai toteutusta pidä millään tavoin keskittää.

13. julkisen varainhoidon hajauttaminen on keskeisen tärkeää, jotta voidaan luoda tehokkaita julkisia palveluja, edistää kilpailukykyä ja lisätä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia.

14. EU:n pitkän aikavälin talousarvion rahoittamisesta käytävän laajemman keskustelun yhteydessä olisi pohdittava myös uusia omia varoja ja kannustimia yksityisen pääoman houkuttelemiseksi Euroopan unioniin, jotta voidaan vastata unionin edessä oleviin uusiin perustavanlaatuisiin haasteisiin.

**Oikeudenmukainen siirtymä**

15. kohdennettuja paikkalähtöisiä toimia sisältävä kattava ja kokonaisvaltainen strategia on ratkaisevan tärkeä, jotta voidaan hallita vihreän ja digitaalisen siirtymän ja väestönkehityksen sosioekonomisia vaikutuksia, kun otetaan huomioon EU:n alueiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja epäsymmetriset haavoittuvuudet. Koheesiopolitiikan puitteissa on tuettava jatkossakin vahvasti oikeudenmukaista siirtymää, koska se voi tarjota mahdollisuuksia ja myönteistä dynamiikkaa kestävälle kehitykselle.

**Kestävä ja kohtuuhintainen asuminen**

16. kaikilla on oikeus kunnolliseen ja kohtuuhintaiseen asumiseen. Monilla EU:n kansalaisilla on kuitenkin vaikeuksia päästä kiinteistö- ja vuokramarkkinoille, mikä vaikuttaa EU:n koheesioon, elämänlaatuun ja kaupunkisuunnitteluun sekä kuntiemme saavutettavuuteen ja turvallisuuteen. Vakavaan asuntokriisiin on puututtava pikaisesti monissa EU:n osissa, ja asunnottomuus on kitkettävä vuoteen 2030 mennessä.

II. ***#Selviytymiskyky***

AK painottaa, että

17. selviytymiskyvyllä tarkoitetaan laajassa merkityksessä kykyä reagoida luonnonkatastrofeihin ja ihmisen aiheuttamiin katastrofeihin, turvallisuusuhkiin sekä taloudelliseen ja poliittiseen epävakauteen EU:ssa ja muualla maailmassa. Selviytymiskyky riippuu kaikilla hallinnon tasoilla tehtävästä tiiviistä yhteistyöstä, jonka puitteissa vahvistetaan EU:n sekä paikallis- ja alueviranomaisten kykyä reagoida erilaisiin kriiseihin asianmukaisilla välineillä ja taloudellisilla resursseilla.

**Rajatylittävä yhteistyö**

18. Euroopan alueellisella yhteistyöllä on malliesimerkkinä eurooppalaisesta lisäarvosta keskeinen rooli. Se on tunnustettava painopisteeksi ja sitä on vahvistettava seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä.

**Ilmastonmuutos**

19. EU:n kuntien ja alueiden entistä suurempi altistuminen ilmastonmuutoksen seurauksille ja jatkuvalle ympäristön tilan heikkenemiselle on vakava huolenaihe, johon on kiinnitettävä enemmän huomiota. Ennaltaehkäisyyn ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen on ohjattava myös taloudellisia resursseja. Tavoite EU:n ilmastoneutraaliudesta vuoteen 2050 mennessä on saavutettava oikeudellisesti sitovalla tavoitteella vähentää hiilidioksidipäästöjä 90 prosenttia vuoteen 2040 mennessä sekä vihreän kehityksen ohjelman mukaisilla kunnianhimoisilla ja realistisilla toimilla.

20. paikallis- ja alueviranomaisten rakenteellisia ja taloudellisia valmiuksia on vahvistettava pikaisesti, jotta voidaan luoda synergiaa ilmastotoimissa ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämisessä tehostaen samalla tutkimusta ja innovointia sekä hillitä ilmastonmuutosta ja sopeutua siihen samalla kun hallitaan riskejä ja parannetaan paikallis- ja aluevironomaisten varautumista ilmastokatastrofeihin.

**Vesiresilienssi**

21. vesiresilienssi on kriittinen maailmanlaajuinen haaste, ja sen merkitys EU:n kilpailukyvylle on ratkaisevan tärkeä. Vesiresilienssi on keskeinen tekijä myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen, biologisen monimuotoisuuden suojelun, saastumisen vähentämisen, elintarviketurvan, kiertotalouden ja kansanterveyden kannalta. Tämän vuoksi se on sisällytettävä osaksi kaikkia asiaankuuluvia EU-politiikkoja.

22. paikallis- ja aluetasolla on kehitettävä ja pantava täytäntöön yhdennettyjä vesienhoitostrategioita, joissa yhdistyvät luontopohjaiset innovatiiviset ratkaisut.

**Puhdas, turvallinen ja kohtuuhintainen energia**

23. tehokas, taloudellisesti kestävä, puhdas ja oikeudenmukainen paikallinen energiasiirtymä on avainasemassa pyrittäessä vähentämään strategisia riippuvuuksia ja sovittamaan ympäristötavoitteita yhteen kilpailukyvyn kanssa.

24. yhä monimutkaisemmassa geopoliittisessa tilanteessa on ratkaisevan tärkeää edistää energian mikrotuotantoa sekä hajautettuja ja uusiutuvan energian järjestelmiä.

25. on olennaisen tärkeää toteuttaa Euroopan energiaunioni, jolla on koko EU:n kattavat täysin yhdentyneet ja yhteenliitetyt markkinat ja hyvin toimiva hallintojärjestelmä, jotta voidaan parantaa EU:n energiavarmuutta ja välttää se, että energian hinnat rajoittavat merkittävällä tavalla EU:n teollisuutta ja rasittavat kansalaisia.

26. paikallis- ja aluevironomaisilla on keskeinen rooli pyrittäessä kestävään ja sosiaalisesti oikeudenmukaiseen energiasiirtymään, varmistettaessa paikallisten yritysten kilpailukyky ja torjuttaessa energiaköyhyyttä, mutta energiatehokkuuden ja paikallisen energiantuotannon lisäämiseksi niiden on saatava riittävästi rahoitusta, myös paikallis- ja aluevironomaisille suunnattua suoraa rahoitusta.

**Terveys**

27. terve väestö sekä vahva, kaikkien ulottuvilla oleva ja innovatiivinen terveydenhuoltoala ovat eurooppalaisen yhteiskunnan selviytymiskyvyn kannalta tärkeitä tekijöitä ja samalla EU:n strategisen riippumattomuuden keskeinen pilari.

28. EU:n on Euroopan terveysunionia luodessaan ja toteuttaessaan vastattava yhdessä jäsenvaltioidensa, alueidensa, kuntiensa ja maaseutualueidensa kanssa erilaisiin haasteisiin, kuten terveydenhuollon työvoiman vähenemiseen, kriittisten lääkkeiden toimitusongelmiin, terveydenhuoltoinfrastruktuurin suureen alttiuteen kyberhyökkäyksille, terveyseroihin sekä kroonisten sairauksien ja mielenterveysongelmien lisääntymiseen epävakauden ja kriisien aikana.

**Maatalous**

29. vahva yhteinen maatalouspolitiikka on olennaisen tärkeä EU:n selviytymiskyvyn, kestävyyden, kilpailukyvyn, elintarvikeomavaraisuuden ja -turvallisuuden ja unionin viljelijöiden suojelemisen parantamisen kannalta ja sillä on ohjattava julkisia varoja ympäristön kannalta kestäviin viljelykäytäntöihin.

30. myös maaseudun kehittämisen on oltava keskeinen osa yhteistä maatalouspolitiikkaa, jolla tuetaan elinvoimaisia maaseutualueita ja vahvistetaan niiden julkisia palveluja ja infrastruktuuria sekä vastataan väestökehityksen ja talouden haasteisiin.

31. alueilla on oltava merkittävä rooli tulevien strategisten suunnitelmien hallinnoinnissa, jotta voidaan varmistaa, että alueelliset ja alakohtaiset erityispiirteet otetaan huomioon ja että yhteisessä maatalouspolitiikassa keskitytään paikallisiin olosuhteisiin mukautetun kestävän elintarviketuotannon tukemiseen, sukupolvenvaihdokseen ja maatalouselintarvikealan säilyttämiseen strategisena voimavarana.

**Turvallisuus**

32. eurooppalaisilla ja EU:lla on edessään muuttuvia ja moniulotteisia uhkia, ja vastuu näihin haasteisiin vastaamisesta on jaettava yhdessä, kuten Sauli Niinistön laatimassa raportissa korostetaan. Euroopan valmiuksien ja puolustusvoimavarojen varmistamiseksi on tehtävä enemmän. AK:n Ukrainan jälleenrakentamisen edistämiseksi käynnistämän yhteenliittymän välityksellä osoittama horjumaton tuki Ukrainan kunnille ja alueille on samalla investointi EU:n kuntien ja alueiden selviytymiskykyyn, sillä se tarjoaa mahdollisuuden oppia ukrainalaisten kumppanien kokemuksista.

33. kriisivalmius on olennaisen tärkeää oli sitten kyse geopoliittisista jännitteistä tai luonnonkatastrofeista, ja paikalliset ja alueelliset näkökulmat on otettava kaikilta osin huomioon EU:n toimintapolitiikoissa, jotta ne voivat olla tehokkaita käytännön tasolla. Kuntien ja alueiden aktiivinen osallistuminen erityisesti puolustusteollisuuden vahvistamiseen, julkisten tilojen ja kriittisten infrastruktuurien suojeluun sekä selviytymiskyvyn ja kyberturvallisuuden kehittämiseen koko yhteiskunnan kattavan toiminnan avulla on ratkaisevan tärkeää.

III. ***#Läheisyys***

AK huomauttaa, että

34. paikallis- ja alueviranomaisilla on ainutlaatuiset mahdollisuudet vastata kansalaisten muuttuviin tarpeisiin. Paikallishallinnon valmiuksien vahvistaminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan pitää yllä yhteenkuuluvuutta, edistää osallistavia yhteisöjä ja vahvistaa kansalaisten luottamusta julkisiin instituutioihin.

**Väestörakenteen muutos**

35. väestörakenteen muutos väestön ikääntyessä ja ongelmat, kuten aivovuoto, maankäytöstä luopuminen ja aavikoituminen, kasvava huoltosuhde, tiettyjen alueiden ajautuminen kehitysloukkuihin ja väestön yleinen väheneminen, johtavat alueiden ja yhteisöjen väliseen vakavaan eriarvoisuuteen, mikä heikentää yhteenkuuluvuutta. Koheesiopolitiikalla on edelleen keskeinen merkitys pyrittäessä puuttumaan väestörakenteen muutokseen ja hillitsemään sitä sekä luomaan mahdollisuuksia vähemmän kehittyneiden ja muita heikommassa asemassa olevien alueiden väestölle. Koheesiopolitiikassa olisi keskityttävä väestökehityksen haasteisiin edistämällä perheystävällisiä politiikkoja ja sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta sekä kehittämällä älykkäitä ja kestäviä keinoja taantuvien alueiden kehittämiseen. Tämä tarkoittaa, että on helpotettava sitä, että ihmiset voivat jäädä kotiseudulleen tai palata sinne, luomalla suotuisat toimintaedellytykset yrityksille, jotka kykenevät tarjoamaan työpaikkoja, ja tarjoamalla laadukkaita julkisia palveluja ja infrastruktuuria.

**Paikallisdemokratia**

36. on vahvistettava paikallis- ja alueviranomaisten valmiuksia torjua demokratiaan kohdistuvia systeemisiä uhkia.

37. instituutioiden ja kansalaisten välisen kuilun umpeen kurominen sekä perusoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen suojelu ovat keskeisiä huolenaiheita, joihin on puututtava kaikilla hallinnon tasoilla.

38. yhtä tärkeää on edistää kansalaisten ja erityisesti nuorten osallistumista ja varmistaa, että kaikki sukupolvet saavat äänensä kuuluviin päätöksentekoprosesseissa. Tämä on olennaisen tärkeää oikeudenmukaisen, avoimen ja vastuullisen hallintojärjestelmän luomisen kannalta.

39. komitealla on jäsentensä, verkostojensa ja aloitteidensa, kuten paikallispäättäjien EU-verkoston, nuorten päättäjien tai Euroopan alueiden ja kuntien teemaviikon, ansiosta käytettävissään ainutlaatuisia keinoja tuoda Euroopan unionia lähemmäs kansalaisia ja välittää kansalaisten antama palaute EU:n tasolle.

40. paikallisdemokratian turvaaminen on edelleen välttämätöntä niin EU:n rajojen sisällä kuin laajentumismaissa sekä eteläisissä ja itäisissä naapurimaissa.

**Sukupuolten tasa-arvo**

41. komitean vuosien 2025–2030 monialaisiin painopisteisiin kuuluvat EU:n seuraavan tasa-arvostrategian edistäminen ja naisten oikeuksien edistämissuunnitelman muuntaminen konkreettisiksi käytännön tuloksiksi. AK tukee aktiivisesti paikallis- ja alueviranomaisia strategisina kumppaneina siinä, että voidaan saavuttaa samapalkkaisuus ja taloudellinen voimaannuttaminen ja varmistaa laadukkaiden terveyspalvelujen yhdenvertainen saatavuus, lastenhoitopalvelujen tarjonta, työ- ja yksityiselämän tasapaino sekä yhtäläiset työllistymismahdollisuudet. AK kannattaa myös sukupuolten tasa-arvon huomioon ottamista kaikissa EU:n toimintapolitiikoissa suunnittelusta täytäntöönpanoon tiiviissä yhteistyössä kaikkien hallintotasojen kanssa. Tähän sisältyy sitoutuminen intersektionaalisuuteen ja erityisesti syrjäytyneisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvien naisten, myös hlbtiq+-henkilöiden, osallistamiseen. AK korostaa, että on tärkeää lisätä naisten osallistumista poliittiseen elämään, ja kehottaa edistämään heidän tasa-arvoista edustustaan EU:n toimielinten kokoonpanossa ja johtotehtävissä. Komitea kehottaa poliittisia instituutioita hyväksymään sukupuolisensitiiviset käytännesäännöt ja panemaan täytäntöön häirinnän vastaisia suojatoimia. Tämä on olennaisen tärkeää paikallisdemokratian turvaamiseksi ja sen varmistamiseksi, että tasa-arvo ei ole pelkkä periaate vaan arjen todellisuutta kaikkialla Euroopassa.

**Nuoriso**

42. EU:n nykyisessä nuorisostrategiassa panostetaan nuorten aktiiviseen osallistumiseen ja parempiin oppimis- ja työllistymismahdollisuuksiin ja sitä kautta edistetään nuorten taloudellista ja sosiaalista kehitystä. Sen näkyvyyttä olisi lisättävä ja sen täytäntöönpanoon olisi kiinnitettävä enemmän huomiota. Strategian rinnalla on tärkeää lisätä EU:n tukea koulutukseen, joka on keskeinen osa osaamisunionia, jotta tulevilla sukupolvilla on mahdollisuus saada laadukkaita työpaikkoja ja asuntoja.

Seuraavaa viiden vuoden kautta silmällä pitäen AK

43. muistuttaa, että paikallis- ja alueviranomaiset ovat poliittisen legitiimiytensä, perustuslaillisten rooliensa, tietämyksensä ja investointivaltuuksiensa sekä yhteenkuuluvuuteen, selviytymiskykyyn ja läheisyyteen sitoutumisensa vuoksi keskeisiä toimijoita pyrittäessä vastaamaan edellä mainittuihin haasteisiin ja saavuttamaan edellä mainitut poliittiset tavoitteet.

44. on vakuuttunut siitä, että kuntia ja alueita ei tule pitää tässä prosessissa pelkkinä sidosryhminä vaan aktiivisina osallistujina valmisteltaessa Euroopan unionia tulevaisuuteen sen laajentumiseen tähtäävän kunnianhimoisen uudistusohjelman puitteissa.

45. tuo selkeästi esiin, että paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen EU:n tulevaisuuden ja poliittisen prosessin kehittämiseen toissijaisuusperiaatteen aktiivisen toteuttamisen, kumppanuuden ja monitasoisen hallinnon periaatteiden pohjalta on ainoa keino saavuttaa EU:n tavoite pitää alueet EU:n työn keskiössä.

Bryssel 15. toukokuuta 2025.

*Euroopan alueiden komitean*
*puheenjohtaja*
Kata TÜTTŐ